

HANGYA

Aratás és a szövetkezet.

Az egész évi gazdasági munkák legjelentősebb része az aratás mindenki érdeklődését felkölti, mert attól várja a falu, város egyaránt a megélhetés biztosítását, sőt a mai nehéz viszonyok között a megélhetés könnyebbülését. Ugy a széles rónákon, mint a bércek völgyeiben felcsendülő arató dal tehát legnagyobb bizalommal tölt el aziránt, hogy az évi fáradtságos munkának meg lesz a méltó eredménye s a föld terméséből ki fog jutni mindenkinek annyi, amennyi a megélhetéshez szükséges.

Hasonló reményt kell táplálnak a szövetkezetek is, mert hisz ők a gazdánép jóléti intézményei és így elsősorban igényelhetik, hogy a gazdánép verejtékes munkájának gyümölcséből nekik is ki jusson az, ami a fennmaradásukhoz, fejlődésükhöz okvetlenül szükséges új élet-erőt megadhassa.

Valamikor régen, midőn a szövetkezetek alakultak, a buza képezte a szövetkezetek alapját és az akkor megállapított 100—150 métermázsza buza-alap mellett a szövetkezetek szépen virágoztak, fejlődtek. A háborús gazdasági viszonyok, még inkább az azutáni gazdasági leromlás következtében azonban messze elmaradtak a szövetkezetek az eredeti alaptól, aminek hiányát a legnagyobb nehézségekkel kezdve kénytelenek érezni. Minden szövetkezeti bajnak és nehézségnek eredeti kuforrása a szükséges tőke-alap hiánya s egyedül annak a régi nagyságra való felemelése biztosíthatja a szövetkezet jövőjét és fejlődését.

Eppen ezért minden aratáskor bizunk abban, hogy szövetkezeteink iparkodni fognak a régi buza-alapot megteremteni és belátják, hogy anélkül a szövetkezet áldásos működésének nincs biztos bázisa. Térjünk vissza tehát az eredeti 100—150 métermázsás buzaalapra és tegyük meg mindent, hogy ez a szándékunk a folyó évi aratás után valóra váljék.

Nincs az a község, ahol 25—50, sőt 100 kgr.-os hozzájárulások révén, ne lehetne össze hozni a szükséges alapot. Minden gazda, ki kevesebbel, ki többel tehetsége szerint járuljon hozzá, mert ha sikerül mindenütt előteremteni a buza-alapot, akkor megszűnnek a bajok, felendülnek a szövetkezetek és ismét a

község legnépszerűbb intézményei lehetnek.

Nem áldozatokra szólítjuk fel a szövetkezetek tagjait, nem ajándékot kérünk tőlük, hanem csak figyelmeztetjük azokra az eszközökre és módokra, a melyekkel erőssé tehetik szövetkezetüket, hogy az gazdasági boldogulásukat minél tökéletesebben szolgálhassa. A most folyó aratás jelentsen tehát a szövetkezetre nézve is megújodást azáltal, hogy a gazdánép fölös terméséből elsősorban szövetkezetének megalapozására siet buza-üzletrészek jegyzése által.

A szövetkezeti boltkezelés problémája.

A szövetkezeti boltkezelés problémájának megoldása szövetkezeti életünknek egyik legfontosabb tényezője lévén, jelen sorok keretében rámutatni kívánok arra, hogy mily nagy jelentőséggel bír minden szövetkezetre nézve a jó becsületes és szakképzett boltkezelő alkalmazása, illetve ilyeneknek fokozatos kiképzése és a becsületes munkálkodásra való nevelése.

Mai életünkben sajnálattal kell nap-nap után tapasztalnunk, hogy a boltkezelők nagyrésze a szövetkezeti vagyontól elszakadva lelkismereti kérdést egyáltalán nem, vagy csak igen kis mértékben csinálnak s szinte természetesnek találják a hiánnyal való elszámolást, holott ez voltaképpen nem természetes, hanem ellenkezőleg, épen büntetendő cselekmény s az ilyen boltos megérdemli, hogy a gazdátársadalom a rendes pártfogás helyett mindenben bizalmatlan legyen vele szemben.

A szövetkezet tagjai a boltoshiányok felmerülésekor rendszerint nem a szövetkezet, hanem a hiánnyal elszámoló boltos mellett foglalnak állást anélkül, hogy a való tényállásról a szövetkezet vezetősége útján kellően felvilágosították magukat. Az emberi gyarlóságnál fogva a rosszra nagyobb hajlamosságot — mint a jóra — a szövetkezet ellenségei a lelkiismeretlen boltossal egyetemben a szövetkezet kárára épen ilyenkor igyekeznek legjobban kihasználni, mert tapasztalatból tudják, hogy a szövetkezet ellen a legalkalmasabb idő mutatkozik a tagok között a metely elhíntésére.

A szövetkezeti bajoknak főkuforrása tehát a lelkiismeretlen boltkezelésből származik s ezért arra kell törekednünk, hogy

a boltkezelőket gyakori leltározásokkal a legszigorúbban ellenőrizzük s miként a méhek az ingyenélő heréket, úgy szövetkezeti életünkben az érdemtelen boltosokat irgalom nélkül küszöböljük ki s ezt minden szövetkezet addig cselekedje, a míg a maga becsületes boltkezelőjét megtalálja.

A gyakori leltározás sokkal kevesebb költségébe kerül minden szövetkezetnek, mint az olyan boltkezelő által elkövetett károk, melyek nemcsak anyagilag, hanem erkölcsileg is ártanak a szövetkezetek összeségének. A szövetkezeti vezetőségben beálló változások is legtöbb esetben ennek köszönhetőek, mert a különben becsülettel és odaadással működő vezetőség a gyakori boltoshiány felmerülésével elveszti munkakedvét és a vezetést újabb, még tapasztalatlan emberek kezébe engedi át, miután ilyen esetekben a közvélemény mindenkire gyanakszik, csak épen arra a szegény, ártatlan, megbukott boltosra nem, aki a szövetkezet vagyontól elszakadva lelkismeretlenül a saját céljaira használta fel. A vezetőség gyakori változásával pedig a szövetkezet előrehaladása fokozatosan megbénul, mert gyakorlati tapasztalatokban igen értékes munkaerők cseréltetnek fel s idő kell ahhoz, míg az új vezetőség vállalt kötelességének szakszerűen eleget tud tenni.

Tessék elgondolni, mennyi kellemtelenségnek lehetne elejét venni ezáltal, ha a szövetkezet élén már évek óta működő, gyakorlott vezetőség havonként rendszeren egy-egy igazgató és felügyelőbizottsági ülés keretében letárgyalná a havi üzleti eseményeket; pl. feltárná az igazgatóság és felügyelőbizottság tagjai előtt, hogy a folyó hónapban a boltos beadott készpénzben mondjuk 20.000 leit. A Hangya központtól kaptunk 20.000 lei értékű, idegen cégektől pedig 10.000 lei értékű árut; készpénz kölcsönt vettünk Nagy Jánostól 2000 leit, fizettünk a Hangyának 15.000 leit, idegen cégeknek 5000 leit. A raktárkönyv szerint 50.000 lei értékű áru kell legyen a boltban; tartozunk a központnak 20.000 leivel, idegen cégeknek 5000 leivel. Kifizettünk fuvarokért 300 leit, forgalmi adóba 200 leit, házbérért 150 leit s betegsegélyzőbe 25 leit, stb. Az ilyen felvilágosítások alapján módjában van a felügyelőbizottságnak az egyes adatokról a könyvekből meggyőződést szerezni, illetve megállapítani, hogy az ügyvezető, könyvelő és pénz-

tárnok rendszeresen, illetve a tényeknek megfelelően vezették-e könyveiket, van-e minden tételre hiteles bizonylat s ha nincs, miért nincs és így tovább.

A szövetkezet gyakorlott vezetősége ilyen ülések, illetve beszámoló alkalmával meg tudja állapítani, hogy a szövetkezet tartozásait fedezi-e a boltban levő árukészlet értéke s általában meg tudja állapítani, hogy a szövetkezet pénzügyi egyensúlya rendben van-e. Meg tudja állapítani azt is, hogy a boltos becsületesen működik-e, mert ha a raktárkönyv szerint a múlt hónap végén az egyenleg, mint árukészlet pl. 50.000 leut tett ki és ehhez a folyó hóban a boltosnak még 30.000 lei értékű árut adtunk át számlák szerint, akkor feltétlenül kb. 30.000 leit kellett a pénztárnoknak készpénzben átadjan, mert új rendeléseket mindig csak olyan árukra adunk fel, a melyek fogyatékán vannak s ha valami elfogyott, akkor annak az ára feltétlenül be is kellett folyon készpénzben. Ha nem folyt be, akkor a boltos vagy saját céljaira használta fel, vagy pedig önkényesen kihitelezte s ezáltal a szövetkezet forgótőkét meg nem engedhető módon lelkiismeretlenül rendeltetésétől vonta el. Ilyenkor az azonnali leltározás úgy a szövetkezetet, mint a vezetőséget sok bajtól és kellemetlenségtől, sőt ha szükséges, akkor még a rossz boltostól is megmenti.

Az a szövetkezeti vezetőség, amely a szövetkezeti eszme szolgálatában a tagok által behelyezett bizalmat nem akarja elveszíteni, tántoríthatatlanul kell ragaszkodni a gyakorlati tapasztalatokon felépített szövetkezeti szabályokhoz s fentiek szerint havonként egyszer tartandó igazgató- és felügyelőbizottsági együttes ülés keretében a rendelkezésére álló adatokkal könnyűszerrel tudja a szövetkezet tagjaiba s így a köztudatba átoltani azt, hogy a szövetkezet rendszeres kezeléssel a község lakosságának anyagi, erkölcsi kulturális érdekeit van hivatva előmozdítani.

Kertész István.
„Hangya” ellenőr.

Szövetkezeti hírek.

Intő példa: Egyik szövetkezetünk vezetősége elmulasztotta a betegsegélyző pénztárhoz bejelenteni a szövetkezet boltkezelőjét, minek rövid időn belül igen káros következményét tapasztalhatta. Az esetet leközljük azon célból, hogy okulással szolgáljon szövetkezeteink vezetőségei előtt és figyelmeztesse őket e téren is a legfontosabb és a szabályokhoz ragaszkodó intézkedésekre.

Az illető szövetkezetnél a boltkezelő megbetegedett és 6 hélig betegsége miatt nem tudta az üzletvezetés teendőit végezni, amely idő alatt a vezetőség kénytelen volt a szövetkezet üzletét zárva tartani. Így természetesen ezen idő alatt a boltkezelő minden keresettől elesett, mert nem lévén a szövetkezetben forgalom,

jutalékot sem kaphatott, miután pedig a betegsegélyező pénztárnál bejelentve nem volt, betegsége ideje alatt nem huzhatta a betegsegélyező tagjainak kijáró táppénzt sem. Boltkezelő, felgyógyulása után a szövetkezetnél követelt kártérítést keresetnek, illetve a táppénznek elmaradásáért, amit kénytelen volt a szövetkezet megadni olyképen, hogy távozása alkalmával felvett leltár szerint mutatkozó hiányából 4000 leut engedett el, azonkívül gyógykezelésének költségeit is, ami több száz leuba került, a szövetkezetnek kellett viselnie. Láthatják tehát, a szövetkezeti vezetők, hogy a bejelentés elmulasztása mily károkkal járhat a szövetkezetekre s így a bejelentési kötelezettségnek minden szövetkezeti ügyvezető a legfontosabban tegyen mindenkor eleget.

Boltos pályázatok: A *kisborosnyói* szövetkezet f. évi október hó 1-én üresedésbe kerülő boltkezelői állásra pályázatot hirdet. Boltkezelő javadalmazása: a nyers forgalom után 4% jutalék, (a szövetkezet évi forgalma circa 800.000 leura tehető,) továbbá havonta 200 leu fixfizetés, természetbeni lakás, mely áll 2 szoba, konyha, kamara és kertből, azonkívül 5 öl tűzifa és 80 liter petrolium, melyekből az üzlethelyiség fűtését és világítását is tartozik a boltkezelő el látni. Román nyelvtudás megkívánatik, szakképzett kereskedők előnyben részesíttelnek, boltkezelőtől 15—20,000 leu készpénz óvadékot kíván a szövetkezet vezetősége. Pályázatok legkésőbb augusztus hó 31-ig nyújtandók be a szövetkezet igazgatóságához Borosneul mic. Kisborosnyó Háromszék megye címezve.

A *Bályoki* szövetkezet azonnal belépésre boltkezelőt keres, havi 300 leu fixfizetés, 3% forgalmi jutalék, 2 öl tűzifa és természetbeni lakás, mely áll 1 szoba, konyha, kamara kertből — javadalmazás mellett. A szövetkezet évi forgalma 150—200 ezer leura tehető. Óvadékul 8—10.000 leu készpénz letétbe helyezését kívánja a szövetkezet vezetősége. Pályázati határidő augusztus hó 1. Pályázatok közvetlen a szövetkezet igazgatóságának címére Bale-Bályok küldendők.

A *misztótfalui* szövetkezet szintén azonnali, de legkésőbb július 31-ig történő belépés mellett az üzletvezetői állásra pályázatot hirdet. Boltkezelő javadalmazása 800 leu havi fixfizetés, 1% jutalék a forgalom után, természetbeni lakás kerttel és gyümölcsössel, fűtés és világítás. Óvadékul 10,090 leu készpénz kívánatik meg. A szövetkezet forgalma 200,000 leut felülmúlja. Pályázók a szövetkezet igazgatóságához Téntii de jos-Misztótfalu küldendők.

A *sztlágyosomlyói* szövetkezet augusztus hó 1-én üresedésbe kerülő boltkezelői állásra pályázatot hirdet. Fizetési feltételek havi 500 leu fixfizetés, a forgalom után 3% jutalék, (a szövetkezet évi forgalma 600.000 leut elér) és természetbeni lakás. Boltkezelőtől legkeve-

sebb 15—20,000 leu kívántaik meg. Pályázatok közvetlenül a szövetkezet igazgatóságához Simleul-Silvaniei—Szilágyosomlyó küldendők.

A *bonchidai* szövetkezet keres 6 osztályt végzett 14—15 éves fiut a szövetkezeti boltba tanulóként való alkalmazásra. A román-magyar nyelvtudás megkívánatik. Bővebb tájékozódás közvetlen a szövetkezet igazgatóságától Bonțida-Bonchida szerezhetők.

Halálozás. A kisperegi szövetkezet szomoruan tudatja, hogy Veress Balázs, a szövetkezet igazgatóságának érdemes tagja hirtelen elhunyt. Megboldogultban a község közérdekű intézményei egyik munkás törekvő vezetőjüket veszítették el, a közérdeket szolgáló kitartó munkásságával hervadhatatlan érdemeket szerzett. Emlékét kegyelettel őrzik meg.

Szövetkezeti adakozás: Ugyancsak a kisperegi szövetkezet vezetősége a községbeli kutak javításának költségeire 3000 leu adományt szavazott meg, amely adományával is bizonyítékot szolgáltatott amellet, hogy a közcélok szolgálatában első helyen a szövetkezet vesz részt.

A központ közleményei.

Halálozás. Szomoruan tudatja központunk, hogy Simon János, az aradi raktárnál alkalmazott tisztviselőnk korának legszebb éveiben elhunyt. Fiatal szövetkezeti munkatársunk halála mindnyájunk igaz részvételével találkozunk.

Üres hordók bektüldése. Felhívja központunk a szövetkezetek ügyvezetőit, hogy a szövetkezetnél levő 70 liternél kisebb ürtartalmu boros és pálinkás üres hordókat haladéktalanul küldjék be az illetékes raktárhoz, mert ilyen nagyságu hordóink mind kint vannak szövetkezeteinknél s azoknak hiányában csak késsedelemmel tudjuk a szövetkezetek rendeléseit elintézni. E felhívásunkra a legnagyobb figyelmet kérjük fordítani, mert ellenkező esetben kénytelen lesz a központ a visszatartott hordók utáni betétszösszeget kétszeresére felemelni.

Eladó egy teljesen új „Wertheim” karikahajós varrógép a Hangya központ utján.

Terjesszük az „Erdélyi Gazdát” a gazdák körében!

A „Hangya” című mellékletet szerkeszti:

DR. SENT-IVÁNYI ÁRPÁD.

A melléklet tulajdonosa:

„HANGYA” SZÖV. KÖZPONTJA, NAQYENYED

Kiadó:

TÖRÖK BÁLINT

Az E. O. E. Hírlóra.